

Zákon č. 125/2022 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon o sociálnom poistení, s účinnosťou od 1.1.2023 novelizoval znenie § 140 - Vylúčenie povinnosti platiť poistné.

Zásadné zmeny v § 140 - Vylúčenie povinnosti platiť poistné platné od 1.1.2023

1/

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa vzťahuje na ženu **od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, alebo ak pôrod nastal skôr, odo dňa pôrodu, do nástupu na rodičovskú dovolenku, najdlhšie do konca:**

- 37. týždňa odo dňa pôrodu, alebo ak pôrod nastal skôr ako šesť týždňov pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom
- do konca 43. týždňa odo dňa pôrodu, alebo
- ak je iným poistencom podľa § 49, odo dňa, od ktorého sa stará o dieťaťa do nástupu na rodičovskú dovolenku, najdlhšie do konca 37. týždňa odo dňa, od ktorého sa stará o dieťa (§ 140 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení)

Zo znenia § 140 ods. 1 písm. b/ zákona vyplýva, že vylúčenie sa nevzťahuje na ženu, ktorá nastúpila na materskú dovolenku skôr ako 6 týždňov pred očakávaným dňom pôrodu (ODP).

Podľa zákonníka práce § 167 ods. 1 žena nastupuje na materskú dovolenku spravidla 6

týždňov ODP, najskôr však od začiatku 8 týždňa pred týmto dňom.

2./

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa u ženy **neviaže na poberanie materského ale na sociálnu udalosť materstvo a tehotenstvo**

Vyjadrenie Sociálnej poisťovne k vylúčeniu povinnosti platiť poistné podľa § 140 ods. 1 písm. b/ v účinnosti od 1.1.2023

Podľa § 140 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 1.1.2023 platí, že zamestnanec má vylúčenú povinnosť platiť poistné na sociálne poistenie z dôvodu sociálnej udalosti tehotenstvo a materstvo do nástupu na rodičovskú dovolenku.

Uvedené znamená, že nástupom zamestnanca na rodičovskú dovolenku dôjde k ukončeniu vylúčenia, pričom na účely inštitútu vylúčenia je irelevantné, či sa zamestnancovi bude vyplácať dávka materské aj počas rodičovskej dovolenky.

3./

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa posudzuje osobitne u zamestnanca z každého právneho vzťahu, ktorý mu zakladá povinné nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie alebo poistenie v nezamestnanosti (§ 140 ods. 5 písm. a/ zákona o sociálnom poistení).

Právny stav od 1.1.2023:

- vylúčenie povinnosti platiť poistné sa aj v prípade materstva, tehotenstva a poberanie materského posudzuje z každého právneho vzťahu

zamestnanca osobitne.

Právny stav do 31.12.2022:

- vylúčenie povinnosti platiť poistné sa v prípade poberania materského posudzovalo zo všetkých právnych vzťahov zamestnanca

Vylúčená povinnosť platiť poistné a jej vplyv na vykazovanie v MV a VPP a maximálny vymeriavací základ:

- počet kalendárnych dní v mesiaci sa v MV a VPP u zamestnancov ponížuje o kalendárne dni vylúčenia

- maximálny vymeriavací základ na platenie poistného na jednotlivé druhy poistenia sa prepočítava na kalendárne dni, za ktoré sa platí poistné, t. j.:

KD trvania poistenia v mesiaci (bez prerušenia) - počet KD vylúčenia

Tabuľka situácií čerpania materskej a rodičovskej dovolenky matky a ich riešenie z pohľadu uplatnenia/neuplatnenia vylúčenia a prerušenia podľa právneho stavu účinného do 31.12.2022 a od 1.1.2023

	Matka
--	-------

	MD/RD
--	-------

	RD*
--	-----

	MD*
--	-----

	MD
--	----

* RD - rodičovská dovolenka, * MD - materská dovolenka

Dĺžka materskej dovolenky ženy je definovaná v Zákonníku práce v § 166 ods. 1.:

V súvislosti s pôrodom a starostlivosťou o narodené dieťa patrí žene materská dovolenka v trvaní:

- 34 týždňov
- 37 týždňov ak je žena osamelá
- 43 týždňov ak porodila 2 a viac deti

Otec na	
---------	--

MD/OD*	
--------	--

	RD
--	----

	RD
--	----

	OD
--	----

	OD
--	----

*OD - Otcovskej dovolenke

Dĺžka otcovskej dovolenky je definovaná v Zákonníku práce v § 166 ods. 1.:

V súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa patrí mužovi odo dňa narodenia dieťaťa otcovská dovolenka v trvaní:

- 28 týždňov odo dňa narodenia dieťaťa
- 31 týždňov odo dňa narodenia dieťaťa ak je muž osamelý
- 37 týždňov odo dňa narodenia 2 a viac detí

Po uplynutí uvedených dôb na prehlbenie starostlivosti o dieťa je zamestnávateľ povinný podľa § 166 ods. 2 Zákonníka práce poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši 3 roky veku, resp. 6 rokov veku ak ide o dlhodobu nepriaznivý stav.

Zamestnancovi sa prerušuje poistenie v období, v ktorom:

- čerpá rodičovskú dovolenku, ak ide o ženu

- čerpá rodičovskú dovolenku a nemá nárok na materské, ak ide o muža

□ □ □ □

Riešenie v KPIS WinCodex, modul Mzdy

1. Vytvorené nové druhy miezd a opravený popis v existujúcich druhoch miezd

1.1. □ opravený popis v existujúcich druhoch miezd:

DM = 272 - Kalendárne dni Materská D/Otcovská D (do 31.12.2022 - Kalendárne dni v materstve):

- nenahrávajú sa, generujú sa až pri výpočte čistých miezd, sú zapracované v druhoch miezd: 422, 426

DM = 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno (do 31.12.2022 - Materské)

DM = 423 - Rodičovská dovolenka - do 3 rokov (do 31.12.2022 - Rodičovský príspevok/dovolenka/)

1.2. nové druhy miezd: □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

DM = 277 - Kalendárne dni Materská D/ Rodičovská D muž:

- nenahrávajú sa, generujú sa až pri výpočte čistých miezd, sú zapracované v DM: 425, 427, 428

DM = 425 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

DM = 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

DM = 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

DM = 428 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

2. V dochádzke upravený genfilter pre nahrávanie: **Materská, otcovská, rodičovská dovolenka muž** na

tlačidlo: Nemocenské (do 31.12.2022 bol popis: Materské matka/Iný poistenec).

V genfiltrí, v ktorom sa nahráva Obdobie od do, Potvrdenie o DPN, OČR, materskom a Dátumu nástupu

do zamestnania pribudol nový parameter: Typ materskej, otcovskej, rodičovskej dovolenky muž,

z ktorého užívateľ zvolí jeden z typov:

- DM 425 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno
- DM 428 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE
- DM 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno
- DM 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE
- DM 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

Kontrola typu materskej, otcovskej, rodičovskej dovolenky muž na dĺžku obdobia

□

DM 425 - Materská D 8-7 týž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

- kontroluje sa maximálne obdobie 2 týždňov

□

- nahráva sa len v prípade, že materská dovolenka u ženy začala skôr ako 6 týždňov pred plánovaným pôrodom a nejde o predčasný pôrod

- dátum plánovaného pôrodu sa v systéme neviduje

- od 6. týždňa pred plánovaným pôrodom, alebo ak pôrod nastal skôr je potrebné manuálne nahráť typ:

DM 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno (program negeneruje automaticky) až do skončenia materskej dovolenky.

- Sociálna poisťovňa: nepatrí medzi vylúčiteľné obdobie podľa § 140 Zákona o sociálnom poistení

- Zdravotná poisťovňa: považuje sa za zamestnanca podľa § 11 ods. 7 písm. m/ - nenahlasuje sa cez HO o zmene platiteľa

- Zákonník práce: **považuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku**

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej dovolenky (DM 425 + DM 422) na obdobie definované v Parametroch miezd:

- 34 týždňov

- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"

- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

DM 428 - Materská D 8-7 týž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

- kontroluje sa maximálne obdobie 2 týždňov

- nahráva sa len v prípade, že materská dovolenka u ženy začala skôr ako 6 týždňov pred

plánovaným pôrodom a nejde o predčasný pôrod

- dátum plánovaného pôrodu sa v systéme neviduje

- od 6. týždňa pred plánovaným pôrodom, alebo ak pôrod nastal skôr, je potrebné manuálne n
ahrať typ:

DM 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE; (program negeneruje
automaticky) až do skončenia materskej dovolenky.

- Sociálna poisťovňa: nepatrí medzi vylúčiteľné obdobie podľa § 140 Zákona o sociálnom
poistení

- Zdravotná poisťovňa: **nepovažuje sa za zamestnanca a do HO o zmene platiteľa bude
vygenerovaný záznam:**

□ □ 2 K deň predchádzajúci dňu začatia DM 428 □ (rovnako ako v prípade druhu mzdy 423)

□ □ 2 Z deň kedy žena nastúpi po materskej a rodičovskej dovolenke do zamestnania

**Program kontroluje dĺžku obdobia materskej dovolenky (DM 428 + DM 426) na obdobie
definované v Parametroch miezd:**

- 34 týždňov

- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

DM 422 - ☐ Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

- nahráva sa len v prípade, že materská dovolenka začala 6 týždňov pred plánovaným pôrodom, prípadne aj skôr, ak nastane predčasný pôrod

- dátum plánovaného pôrodu sa v systéme neviduje

- nahráva sa u muža, ktorý je na otcovskej dovolenke maximálne do obdobia 28 / 31 /37 - týždňov od narodenia dieťaťa/detí

- Sociálna poisťovňa: **patrí medzi vylúčiteľné obdobie podľa § 140 zákona o sociálnom poistení**

- Zdravotná poisťovňa: považuje sa za zamestnanca podľa § 11 ods. 7 písm. m/ - nenahlasuje sa cez HO o zmene platiteľa

- Zákonník práce: **považuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku**

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej/otcovskej dovolenky (DM 422) na obdobie definované v

Parametroch miezd:

- 34 týždňov žena
- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu a v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý
- parameter "Osamelá osoba"
- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej/otcovskej dovolenky muža (DM 422 + 426) na obdobie definované V Parametroch miezd, pričom obdobie otcovskej dovolenky môže byť maximálne obdobie od narodenia dieťaťa/detí do:

- 28 týždňov
- 31 týždňov ak ide o osamelého muža: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 37 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

DM 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE:

- nahráva sa len v prípade, že žena nastúpila na materská dovolenku od 6 týždňa pred
očakávaným dňom plánovaného pôrodu, prípadne aj skôr, ak ide o predčasný pôrod, prípadne
neskôr ak sa jedná o zamestnankyňu, na ktorú sa
nevzťahuje Zákonník práce (dohodárka, konateľka...) a žena nemá nárok

na materské, nepožiadala o materské a **vyplní Čestné vyhlásenie na účely uplatnenie
vylúčenia,** ktoré odovzdá do Sociálnej poisťovne a v
ktorom uvedie:

☐ **a/ z ktorého právneho vzťahu si uplatňuje vylúčenie** s uvedením identifikačných údajov
tohto právneho vzťahu, pričom ak
žiada o vylúčenie z viacerých právnych vzťahov ako zamestnanec,

identifikuje každý právny vzťah zamestnanca osobitne

☐

☐ **b/ odkedy žiada o vylúčenie:**

☐☐☐☐☐ - od 6 týždňa pred očakávaným dňom plánovaného pôrodu

- odo dňa pôrodu, ak pôrod nastal skôr ako 6 týždňov pred očakávaným dňom plánovaného
pôrodu

- odo dňa uvedeného v Čestnom vyhlásení, ak si uplatňuje vylúčenie na základe vlastného
ozhodnutia menej ako 6 týždňov pred

očakávaným dňom plánovaného pôrodu (nevzťahuje sa

Zákonník práce)

K čestnému vyhláseniu musí priložiť všetky potrebné potvrdenia na základe požiadaviek Sociálnej poisťovne.

- nahráva sa u muža, ktorý nastúpil na otcovskú dovolenku do obdobia 28/ 31 / 37 týždňov od narodenia dieťaťa/detí a nepožiadali si o materské, vyplní **Čestné vyhlásenie na účely uplatnenie vylúčenia**, ktoré odovzdá do Sociálnej poisťovne a v ktorom uvedie:

☐ ☐ **a/ odkedy**, prípadne dokiaľ sa stará o dieťa

☐ ☐ **b/ identifikačné údaje dieťaťa/detí** o ktoré sa stará

☐ ☐ **c/ z ktorého právneho vzťahu si uplatňuje vylúčenie** s uvedením identifikačných údajov tohto právneho vzťahu, pričom ak žiada o vylúčenie z viacerých právnych vzťahov ako zamestnanec,

identifikuje každý právny vzťah zamestnanca osobitne

K čestnému vyhláseniu musí priložiť všetky potrebné potvrdenia na základe požiadaviek Sociálnej poisťovne.

- Sociálna poisťovňa: patrí medzi vylúčiteľné dni do SP podľa § 140

- Zdravotná poisťovňa: **nepovažuje sa za zamestnanca a do HO o zmene platiteľa bude vygenerovaný záznam:**

☐ **2 K deň predchádzajúci dňu začatia DM 426** (rovnako ako v prípade druhu mzdy 423)

2 Z deň kedy žena nastúpi po materskej a rodičovskej dovolenke do zamestnania

☐ **2 Z deň kedy muž nastúpi po otcovskej dovolenke do zamestnania, resp. nastúpi na RD**

☐

s poberaním materského

- Zákonník práce: **považuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku**

☐ **Program kontroluje dĺžku obdobia materskej dovolenky ženy (DM 428 + DM 426) na obdobie definované v Parametroch miezd:**

- 34 týždňov

- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"

- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

Program kontroluje dĺžku obdobia otcovskej dovolenky muža (DM 422 + DM 426) na obdobie definované v Parametroch miezd, pričom obdobie otcovskej dovolenky môže byť maximálne obdobie od narodenia dieťaťa/detí do:

- 28 týždňov
- 31 týždňov ak ide o osamelého muža: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 37 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

U muža je obdobie dĺžky otcovskej dovolenky kontrolované na obdobie zadané v druhoch miezd 422 a 426.

□ Dôvod:

- môže nastať prípad, kedy muž čerpá otcovskú dovolenku s poberaním materského a bez poberania materského. Ďalšie materské poberá až počas rodičovskej dovolenky.

Príklad:

- dieťa sa narodilo napr. 15.3.2023
- čerpá v zamestnaní otcovskú dovolenku od narodenia dieťaťa napr. 15.3.2023 do 26.9.2023 (28 týždňov)

- dávku materské bude čerpať od 15.3.2023 do 28.3.2023 (2 týždne súbežne s matkou dieťaťa):

- **DM = 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno**

☐ - **má vylúčenú povinnosť platiť poistné**

- podal v Sociálnej poisťovni čestné vyhlásenie na účely uplatnenia vylúčenia na obdobie od

29.3.2023 do 26.9.2023 (26 týždňov):

- **DM = 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE**

☐ - **má vylúčenú povinnosť platiť poistné**

- zamestnanec bude mať vylúčenú povinnosť platiť poistné od 15.3.2023 do 26.9.2023 (§ 166 ODS.1 ZP) do nástupu na rodičovskú dovolenku (§ 166 ods. 2 ZP)

- od 27.9.2023 sa mu prerušuje poistenie z dôvodu RD bez poberania materského do 4.10.2023:

- **DM = 423 - Rodičovská dovolenka - do 3 rokov**

- od 5.10.2023 požiadal zamestnanec o materské, ktoré bude poberať do 3.4.2024:

- **DM = 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno**

☐ - **nemá vylúčenú povinnosť platiť poistné** (vylúčená povinnosť je len do nástupu na rodičovskú dovolenku)

- poistné sa znova prerušuje od 4.4.2024 do 31.12.2024, keďže je na RD:

- **DM = 423 - Rodičovská dovolenka - do 3 rokov**

DM 427 - ☐ DM 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

- nahráva sa u muža, ktorý je na rodičovskej dovolenke (§ 166 ods. 2 ZP) a poberá materské podľa § 49 zákona o sociálnom poistení.

☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Program kontroluje dĺžku poberania materského muža (DM 422 + DM 427) na obdobie definované v Parametroch miezd.

Dĺžka poberanie materského muža (iný poistenec podľa § 49 zákona o sociálnom poistení) sa kontroluje na obdobie od priznania materského (nie od narodenia dieťaťa, ako je to v prípade dĺžky otcovskej dovolenky) do:

- 28 týždňov od priznania materského

- 31 týždňov od priznania materského ak ide o osamelého muža: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"

- 37 týždňov od priznania materského ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

- Sociálna poisťovňa: **nepatrí medzi vylúčiteľné dni do SP podľa § 140**

- Zdravotná poisťovňa: považuje sa za zamestnanca podľa § 11 ods. 7 písm. m / - nenahlasuje sa cez HO o zmene platiteľa

- Zákonník práce: **nepovažuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku**

3. Nové druhy dochádzok

3.1. Do číselníka Dochádzok boli zapracované nové druhy dochádzky pre nové druhy miezd:

Druh	
------	--

dochádzky	
PP	
PO	
RM	
PN	

3.2. V číselníku dochádzok boli upravené popisy existujúcich druhov dochádzky cez DDO 31.12.2022

s platnosťou od 1.1.2023

Druh	
------	--

dochádzky	
-----------	--

PM	
----	--

RP	
----	--

4. Firemná konverzia, ktorá do Parametrov miezd platných pre rok 2023 doplní druhy miezd pre kontrolu počtu týždňov materskej a otcovskej dovolenky a poberania materského